

Майстру виробничого навчання

Урок виробничого навчання – форма професійно-практичної підготовки, за якою майстер виробничого навчання у визначений проміжок часу в спеціально обладнаному місці керує навчально-виробничою діяльністю групи учнів постійного складу. Урок повинен побудований логічно послідовно.

Основні дидактичні вимоги до уроку виробничого навчання

1. Виховання та розвиток ЗО у процесі навчання. Нерозривність навчаючої, розвиваючої та виховної мети.
2. Забезпечення зв'язку з теоретичним навчанням.
3. Організаційна чіткість, виразність загального завдання, яке розв'язується на даному занятті в прийнятій програмі навчання.
4. Правильний вибір форми організації заняття (фронтальної, бригадної, індивідуальної, змішаної).
5. Правильний вибір об'єктів роботи для групи, бригади, кожного учня.
6. Матеріально-технічне та дидактичне забезпечення занять: організація робочих місць, наявність та справність обладнання, інструменту, приладів, наявність матеріалів, необхідної навчально-виробничої документації.
7. Правильний вибір методичних прийомів інструктажу з урахуванням форми організації заняття, особливостей трудового завдання, індивідуальних особливостей окремих учнів.
8. Раціональне співвідношення колективної й індивідуальної роботи.
9. Формування професійної самостійності, розвиток творчого мислення.
10. Створення комфортних умов.

При підготовці до уроку, майстер в/н повинен:

- проаналізувати підсумки попередніх занять, уточнити зміст, тему та мету наступного уроку;
- вивчити технічну та методичну літературу, а також матеріали з передового досвіду роботи, нової техніки, технології;
- намітити навчально-виробничі роботи, які учні будуть виконувати на уроці;
- намітити методи та методичні прийоми проведення уроку;

- визначити типові помилки, яких допускаються учні під час вправ, намітити шляхи їх попередження;
- визначити домашнє завдання учням;
- визначити структуру уроку та час, відведений на кожний його елемент;
- скласти план уроку та конспект вступного інструктажу;
- перевірити справність обладнання, інструментів та приладів;
- підготувати до уроку матеріали, заготовки, навчальну та технічну документацію, наочні прилади;
- приготуватися до показу на уроках трудових прийомів.

Зміст та порядок підготовки майстра до уроку багато в чому залежить від періоду навчання, змісту навчального матеріалу, досвіду майстра, складу групи.

Цілі уроку виробничого навчання:

- При підготовці до уроку істотним є правильне визначення кінцевої мети – чого потрібно досягти. Нечітко сформульовані цілі значно ускладнюють процес навчання
- Мету уроку можна визначити як заздалегідь плановий результат спільної діяльності майстра і учнів по засвоєнню останніми знань, умінь і навичок. Мету можна розглядати як передбачуваний результат діяльності.
- Процес навчання вимагає постановки трьох цілей: навчальної, розвиваючої, виховної.
- Цілі повинні бути сформульовані конкретно і містити передбачуваний результат.

Етапи підготовки до уроку виробничого навчання

Майстер виробничого для проведення заняття повинен:

- проаналізувати результати попереднього заняття, на основі якого уточнюється зміст, тема і мета наступного уроку.

Тема визначає загальну назву тієї частини навчального матеріалу, який буде вивчатися на уроці («що вивчається»), а мета – «для чого вивчається», «чого необхідно досягти»;

- визначити дидактичну мету уроку;
- визначити тип, структуру уроку та час, відведений для проведення кожного його елементу.

Розподіл часу залежить від періоду навчання, від місця даного уроку в темі програми. Так, при вивченні «операційних» тем складовою структурною частиною уроків, як правило, є спеціальні тренувальні вправи в опрацюванні та закріпленні трудових операцій і прийомів.

При проведенні уроків, де основою є виконання навчально-виробничих робіт комплексного характеру, цей структурний елемент, як правило, відсутній.

Обов'язкові структурні елементи уроку виробничого навчання – організаційна частина, вступний інструктаж, поточний інструктаж (самостійна робота учнів) заключний інструктаж.

У процесі розподілу урочного часу по структурним елементам необхідно враховувати реальні умови вивчення навчального матеріалу. В ряді випадків при вивченні трудових операцій доцільно вступне інструктування поєднувати із тренувальними вправами учнів;

- вивчити науково-технічну та методичну літературу, а також матеріали з передового досвіду за темою уроку;
- намітити практичні та навчально-виробничі роботи, вправи, завдання для самостійної роботи учнів під час закріплення нового навчального матеріалу;
- підготувати матеріально-технічне забезпечення уроку: заготовки, матеріали, інструменти, пристосування та перевірити справність обладнання, якість матеріалів та заготовок;
- підготувати дидактичне забезпечення уроку;
- підібрати форми, методи і прийоми проведення структурних елементів уроку, які трудові прийоми, в якій послідовності продемонструвати; які, коли і як використати наочні та технічні засоби навчання; як організувати самостійну роботу учнів; на які моменти звернути особливу увагу в процесі поточного інструктування; як проконтролювати якість учнівської роботи;
- визначити міжпредметні (внутрішньопредметні) зв'язки та прийоми їх реалізації на уроці;
- визначити типові помилки, яких допускається учні під час вправ, намітити засоби їх попередження;
- приготуватися до показу на уроці нових операцій і прийомів трудової діяльності;
- спланувати методику та форму контролю якості З, У, Н учнів на уроці;
- визначити зміст і обсяг домашнього завдання учнів;

- скласти план уроку – робочого документу його проведення.

Навчально-плануюча документація майстра виробничого навчання

Кожен майстер виробничого навчання повинен мати в своєму арсеналі таку плануючу документацію:

1. Кваліфікаційна та освітньо-кваліфікаційна характеристика професій.
2. Навчальний план виробничого навчання за професією.
3. Програма виробничого навчання.
4. Тематичний план з виробничого навчання.
5. Зведено-тематичний план зі спецтехнології і виробничого навчання.
6. Поурочно-тематичний план виробничого навчання.
7. Санітарно-технічний паспорт майстерні.
8. Інструкції з охорони праці в майстерні (загальні і потемні для виконання робіт на кожному робочому місці).
9. Перспективний план роботи майстерні.
10. План роботи гуртків.
11. Завдання для конкурсів з профмайстерності.
12. Критерії оцінювання знань учнів за 12-ти бальною системою (загальні по професії і потемні).
13. Контрольні завдання з тематичної атестації (з кожної теми програми ставити питання так, щоб учень відповів повно «так» або «ні»).
14. Перелік обов'язкових перевірочних робіт (контрольних завдань) з виробничого навчання, заліків та атестацій.
15. Орієнтовний перелік тем пробних та письмових кваліфікаційних робіт (для потемної атестації та по випуску-окремо).
16. Плани методичних розробок з різних напрямків навчальної, методичної та виховної роботи (систематизовані).
17. Перелік літератури, яка використовується в роботі.
18. Особистий план роботи майстра.

Основна плануюча документація з виробничого навчання у ПТНЗ

Згідно з документом «Положення про організацію навчально-виробничого процесу у ПТНЗ» (наказ Міністерства освіти і науки України № 419 від 30.05.2006р.) основними навчально-методичними документами планування виробничого навчання в професійно-технічному навчальному закладі є:

навчальний план — це державний документ, який визначає зміст і загальні умови навчання. Він складається на основі державних директив про тип навчальних закладів, їх задачі, склад учнів і терміни навчання. В навчальному плані дається перелік навчальних предметів, визначається порядок і послідовність їх вивчення на півріччя і курс, вказується кількість годин на кожний предмет на тиждень, на рік та на весь термін навчання, механізм

міжпредметних зв'язків, форми і періодичність контролю знань, умінь і навичок учнів, їх кваліфікаційної атестації, вимоги до основних обов'язкових засобів навчання та плановий рівень кваліфікації випускника;

навчальна програма з виробничого навчання - це документ, що визначає зміст професійних знань, умінь і навичок та способи і методи їх формування. Програма виробничого навчання є документом, обов'язковим для виконання в ПТНЗ. Програма не може вільно змінюватись, разом з цим навчальний заклад, зберігаючи незмінним основний зміст програми, має право відображати в ній новітні досягнення техніки, технології і передового виробничого досвіду, змінювати послідовність вивчення тем і перерозподіляти час на їх вивчення. Ці зміни повинні обговорюватися на засіданнях методичних комісій;

перелік навчально-виробничих робіт з професії визначає роботи, які повинні виконувати учні з метою оволодіння професійними знаннями, уміннями і навичками, що передбачені програмою виробничого навчання; складається на півріччя майстром виробничого навчання під керівництвом старшого майстра та затверджується заступником директора з навчально-виробничої роботи;

план навчально-виробничої діяльності на квартал розробляється старшим майстром на основі програм виробничого навчання, переліку робіт відповідно до тарифного розряду, фонду навчального часу на виконання робочих завдань;

план виробничого навчання групи на місяць складається на основі навчального плану, програми виробничого навчання, переліку навчально-виробничих робіт і визначає конкретний зміст навчально-виробничих завдань учнівської групи, послідовність та організацію їх виконання;

план уроку є обов'язковим особистим документом майстра, складається в довільній формі відповідно до навчальної програми на кожне заняття і має за мету забезпечити найбільш ефективне проведення уроку виробничого навчання;

графік переміщення учнів по робочим місцям. Цей документ складається майстром в тих випадках, коли немає можливості чи недоцільно організувати одночасне (фронтальне) навчання учнів однаковим видам робіт на постійних робочих місцях. Графік повинен складатися таким чином, щоб кожен учень групи засвоїв усі види робіт, пройшов навчання на усіх видах устаткування, на всіх робочих місцях відповідно до програми виробничого навчання.